

UNGDOMSSÍÐAN

Ritstjóri: MICHEL NIELSEN

Her í dag er serliga vert at leggja til merkis, at vit fyrst fyrstufer hava ein sokallað jaksögu við. Áttanin hjá okkum við slíkum søgum er ikki so nógv at undirhalda, men at upplýsa um viðurskiptini í øðrum londum. Í hesum føri um, hvussu teir villu í Afríku jaga elefantar við ongum skjótiðvápnum.

ALEXANDER MIKLI

eftir KLAUS LUND

(Framhald)

Á ungum árum hevði Filip verið í Grikkalandi, og hann vildi gríkkarnar nógv, men hann hevði eisini sæð, hvussu teir gjørdur seg veikar við at fara kríggj móti hvorum øðrum. Sjálvar fólki hann seg sum gríkkir: hann helt seg vera í gitt við tann gríkska hálgudin Herakles, og nú var tað hansara ættlan at samla allar statirnar í Grikkalandi undir Makedonien. Tí legði hann uppi innanhýsis klandrið, og fekk sær makt í nógvum av statunum. Men gríkkarnir gjørdust bangnir fyrri, at missa fríheitina og fóru imóti honum. Men í einum stórum slag vóðu teir avsmurdir av Filippi. Nú var hann harri í Grikkalandi, men hann gjørdi seg tó ikki til konga har, men legði fram ta ættlan, at gríkkar og makedoniarar í felag skuldu leypa á teir gomlu fjggindarnar: Persararnar, og hetta gingi allir inn uppá. Tó Filip kom ikki til at fara hetta kríggj, tí stutt aftaná varð hann dripin í brúðleypinum hjá dóttur sinari í 336.

II. ALEXANDER AV MAKE- DONIEN

Sonur Filips at Alexander. Hann var bert 20 ára gamalur tá pápin doyði, og nógvir vóru teir — bæði í Makedonien og í Grikkalandi, sum vildu forða fyrri, at hesin blaðungi maðurin fekk kongamaktina aftaná pápa sin, men teir skuldu skjótt fáa at siggia, at tann ung Alexander hevði evnir sum kongur.

Longu tá hann var litil, hevði hann avgiort, at hann vildi vera okkurt stórt. Hann hevði syrgt hvørja ferð pápin hevði sigrað, tí hann hevði verið bangin fyrri, at so fór onki at vera eftir til hansara at taka. Tá hann var næstan vaksen hevði Filip keypt ein góðan hest, sum æt Bukefalos, men hann var so villur, at hann ikki vildi hava nakran upp á bakinum og sjálf teir bestu rytarnir vóðu tveittir av. Tó, Alexander hevði lagt til merkis, at Bukefalos ræddist sín egna skugga. Hann segði tí, at teir skuldu halda honum, so hann fekk sólna beint inn í eyguni. So leyp hann uppá og legði av stað, bæði um fjøll og dalar, alla tíðina beint móti sólini. Aftaná at hava ríðið leingi, var Bukefalos útmøddur, og so kundi Alexander venda aftur, og nú noyddi hann hestin til at siggia sín egna skugga. Tá hann kom heim aftur til pápa sín á tí tamda hesin, segði Filip: »Sonur mín, Finn tær eitt annað kongaríki. Makedonien er alt ov litlið til tín.»

Skjótt tamdi Alexander fjggindar sínar, eins og Bukefalos. Tann gríski býurin Theben, sum hevði gjørt uppreisist móti honum, bleiv smíðaður sundur, so tað ikki var steinur oman á steini eftir, uttan templini og húsin hjá einum víðagitinum grískum skaldi, tí Alexander ældi gudarnar og tann gríkska skaldskapin metti hann ógilliga nógv. Helst dæmði honum skaldskapin hjá Homer, og ein stóran part av Illionskvæðnum dugdi hann uttanat.

III. SLAGIÐ VIÐ GRANIKOS

Á vári 334 f. Kr. fór Alexander tvørtur um Hellespont fyrri ongandi aftur at venda aftur. Við einum heri uppá 35.000 menn — 30.000 til gongu og 5.000 á hestbaki — fór hann avstað hjá loysa gríkkar úr tí politiska valdinum hjá persarakongunum. Hetta ríkið, sum Alexander leyp á, var í minsta lagi 50 ferðir so stórt, sum hansara

ELVIS PRESLEY

Hann varð foddur 8. januar 1936 í Tupelo, Missouri í USA. Mammán, Gladys Presley, fekk tvillingar, men annar doyði stutt aftaná. Hin, sum var og bleiv einasta barni varð doyptur Elvis Aron Presley. Tey okonomisku korini vóru rattiliga góð, og tann litli Elvis vaks upp í einum góðum heimi. Tá hann fylti tiggju ár fekk hann ein guitar í føðingardagsgávu. Pápin hevði keypt hann fyrri 12,95 dollara, og seinni hevur Elvis greitt frá, at hesin guitarin bleiv tað besta hann átti. Hann sá frammanfyrri grammo fónina ella radioapparátinum og royndi at spæla afturvíð tí hann hoyrði har. Tað vardi ikki so ræðuliga leingi, so kundi hann spæla rattiliga væl, og tá hann gekk í fimta klassa, kom hann víð í eina amatørkapping heima í Tupelo, og vann hana. Premian var 10 dollara og eitt basebalsett. Nokur ár seinni fluttu tey til Memphis, Tennessee, og her helt hann fram við at ganga í skúla til 1952, tá hann var 16 ár. So fór hann ein dagin inn hjá einum grammofoonplátufelagi, har fólk kundu innspæla plátur móti at gjalda 4 doll. hann sang ein sang, sum æt »That's all right« til mammu sína, sum hevði føðingardag dagin eftir. Stjórin bleiv heilt villur, og seinni ringdi hann til Elvis, sum kom inn og sang eina royndarplátu. Hon varð spæld í útvarpinum, og eina viku seinni var hon seld í 8000 eintøkum. Soloíðis var tað, tað heila byrjaði.

Í fyrstuni var hann bert kendur í Memphis og har um leiðir, men skjótt komu eisini grannastatirnir við. Skjótt kundi hann gevast við at arbeiða, tí sangurin gav honum tiggju ferðir so nógv. Í 1955 seldi tað gamla felagið Sun Records, kontraktina við honum til R. C. A., og samstundis fekk hann ein ráðgevara, sum hann seinni skuldi koma at fáa nógv brúk fyrri. Hesin ráðgevarin, Tom Parker, var ein maður, sum visti alt innan fyrri poppeheimin, so hetta kom at hava almikið at týða.

Tá Elvis eina ferð kom til Hollywood fyrri at spæla ein sjónvarpsfilm, motti hann produktionstjóran fyrri fimtsfelagið Paramount. Hal Vallis, og ikki leingi aftaná hevði Mr. Presley spelt sín fyrsta film. Tá hevði Elvis Presley-sjúkan vart í umleið 1 ár, og Elvis var komin so skjótt fram, sum ongín í heiminum, uttan Frank Sinatra, hevði

egná, og hevur havt umleið 20 ferðir so nógvir innbyggjarar. Tað strekti seg frá Hellespont (Dardanellirnar) til landið við teimum fimt ánum (Punjab) í Indien, frá Aralvatninum í tí núverandi U.S.S.R. til ta fyrstu kataraktina í Níllanni. (Kataraktirnar í Níllanni eru iður í ánni). Tað umfataði landsløg við isandi kulda og gløðandi hita, fólk av øllum rasum og religiønum, og kongurin tá var Dareios III.

Fyrst fór Alexander til tað gamla Troja; hann vildi ofra og leggja kransir á grovina hjá hetjanum Achilles. So fór hann móti tí litlu ánni, Granikos. Her hevði tann persiski undirkongurin í Litla-asien savnað saman ein stóran her imóti honum, og hann var hinumegin ánni. Tann ovasti herhövdingin hjá Alexander ráddi honum til at biða til dagin eftir við slagnum, men hetta dæmði honum onki. Hann legði beint út í ána á Bukefalos, og hermenninir fylgdu honum. Allastaðni, har tað gekk harðast fyrri seg, sóu teir hjálmnir hjá honum. Mitt í slagnum smyðraðist lánshin hjá honum, og illa hevði hann fingið ein nýggjan, fyrr enn ein persiskur fúrsti, versnur Dareios, kom ríðandi og særði kongan í økslina, men Alexander sendi hann til jarðar við lánsum. Tá kom beiggin til tann dripna til og kleyv hjálmnir hjá Alexander við einum sápli, men eisini honum fekk Alexander beint fyrri við lánsum. Í somu lotu kom ein persari aftanifr, og reiggjaði svorð sitt fyrri at hogga hevði, sum nú onga verjur hevði, av honum, men ein av yvirmonnum hansara, tann trúgvi Klitos, kom til og hogdi við einum einasta hoggi armin hjá persaranum frá bulinum. Slagið við Granikos bleiv ein sigur fyrri Alexander og hann var høgt mettur av herinum.

(Framhald í næstu ungdomssíðu)

POPP-NÝTT

Fyrr hava vit greitt eitt sindur frá um The Beatles, men hesuferð fara vit at hava eitt sindur um poppkongin í heiminum, maðurin, hvørs plátur eru seldar fyrri 900 milljónir kronur.

gjort. (Seinni hevur Elvis sligið Frank Sinatra í hesum.)

Tá hann fylti 22 ár hevði hann spelt 4 filmar, plátur hansara vóru seldar í 15 milljónum eintøkum, og filmar hansara vóru seldir av 50 milljónum áskoðarum.

Tá Elvis í 1958 bleiv innkallaður til militarið, var hann so populerur, sum ongandi áður, og olli hildu, at nú fór tað at vera stópp við honum, men nei. Tá eydnaðist Tom Parker og øðrum, at halda reklamuna í gongd, so at ongín hevði gloymt hann, tá hann kom aftur tvey ár seinni.

Ög so byrjaði tann gamla sögan aftur. Grammofoonpressurnar vóru settar í gongd aftur, og triggarj mánadøir seinni kom tann fyrsti filmurin: G. I. Blues. Tó eitt var broytt hjá honum: Hann hevði spakuliga broytt sangmáttin hjá sær frá tí villasta Rock'n roll til meira menniskjaligan sang, men hetta gjørdi onki, plátur hansara vóru seldar í líka stórum rúgvum sum áður — ja kanska størri, tí síðan hann byrjaði hevur hann fingið 31 gullplátur, ja, bert LP plátan hjá honum, Blue Hawaii, varð seld í 2 millj. eintøkum. Fyrri hvønn film, hann hevur spelt, fær hann umleið 3½ millj. doll., men tó má tað sigast, at tað er pláturarnar, sum hevja skaffað honum flest pengar, tí til-

Skipafelagið Føroyar

greiðir allan fluttning

á sjógvi

á landi

í luftini

Bíleggið ferðaseðlar

Pf. Skipafelagið Føroyar

Tlf. 1225

Elefanturin

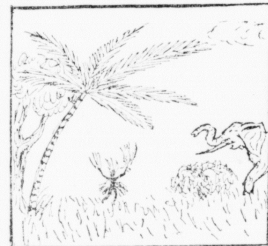
eftir JACOB NIELSEN

er ein stuttsgøta um ein jaktílbúrd í Afríka. Vit fylgja einum breta, sum er farin á safari við nokrum nekarum sum berarar fyrri seg.

John Nelson hugdi eftir monnum sínum, og tað, hann sá, hugaði honum sera litlið. Troyttir og móðir vóru teir, og mat høvdu teir ikki fingið í fleiri dagar. »Oreinskusettur, hugsaði hann. »Hvi skuldi hasin berarin fara til dögurða hjá hasari krokodilluni — væl at merkja sjálvar« sum dögurði. Kundi hann ikki ansa betur eftir sær. Ja, tað allarversta var, at hann hevði havt allar patrónirnar, so nú var riflan til litla nyttu. Ja, hann var noyddur at tosa við Bosambo, tann einasti av boy'unum, sum dugði enskt, um hvat ið var at gera. »Bosambo«, rópti hann, og ikki vardi leingi, fyrr enn Bosambo var har við sínum »Ja, massa?« »Bosambo«, byrjaði Nelson. »Jú sæt sjálvar, hvussu skilið er. Ongar patrónir, og onki at eta hava vit, so hvussu í allari víðu verð kunnu vit skaffað okkum mat?« Bosambo hugsaði eina løtu, men so smiltist hann um alt andlit: »Massa, eg Bosambo, sum eri sterkur og klókur, havi funnið ráðini. M'shimba er júst nú afturkomin. Hann hevur verið úti og vita, um okkurt djór skuldi verið nærhendis, og tá sá hann fótasporini av einum stórum elefanti.« »Av einum elefanti?« spurdi Nelson, »men hvat skulu vit gera við hann, tá vit ongur patrónir hava?« »Massa, Bosambo, sum er klókur og sterkur, hevur funnið ráðini. Vit skulu bert hava hann ríkan inn undir nakrar sverar greinar. Haruppi á kunnu vit so hava nakrar menn við nokrum tungum, spískum greinum at renna niður í nakkan á honum.« »Tú, Bosambo, eg hugsi hetta tú sigur ljóðar gott. Ja, eg hugsi vit fara at royna tað. Få fatur í hinum.«

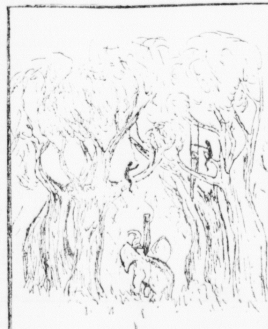
So varð farið undir at gera grein ar til. Spjótoddar vóru settir fastar í endanum, og tær vóru hongdar upp í einari litlari skóg nærhendis. Men nú kom tað, sum var verri: At leita upp elefantin og reka hann yvir undir troini. Berararnir Bwili, Kurungo, Osaki og Catambulo fóru so upp í troini, meðan restin fór av stað við M'shimba á odda. Tá teir báðu leitað í hályanann tína, komu teir fram at eina á. M'shimba bað teir nú vera stilla, og knappliga sóu teir elefantin. Ein stóru, gamalur jassur — helst ein, sum var útstoyttur frá hinum elefantinum, og tí illur inn á alt, sum hann sá. Bosambo fór nú, llaðdur í fjarðar og gras fram fyrri hann og byrjaði at hoppa og dansa, og eins og allir aðrir elefantar, var

hesin eisini forvitin, og byrjaði at ganga fram móti Bosambo fyrri at vita, hvat ið hundan hatta var fyrri nakað. Meðan hann tivandi og snoddandi kom fram móti honum fóru hinir so afturum hann og byrjaðu at trumma, so tað ljóðaði eins og heimurin skuldi fara til grundar. Elefanturin kvakk við og helt til beins við hinum aftaná, og ikki vardi leingi, aðrenn hann setti kós.

BOSAMBO FÓR FRAMMÓTI HAN

ina beint móti trounum, har Bwili og teir sótu við greinum. Ög í somu løtu, sum hann fór tvísprandi innundir greinarar, sendi Osaki spjótið hjá sær beint niður í nakkaspiðið hjá honum. Við einum andkræmtiligum yli steðgaði hann á, og tá lá tað fyrri hjá hinum at senda spjótið. Við fyra spjótum stingandi upp úr nakkanum datt hann á lóðina móti trænum, so at teir, sum sótu haruppi dattu niður sum honur av vagli, og so kom Bosambo til, og gjørdi tað av við hann, við tað, at hann rendi spjótið sitt inn gjógnum eygað og inn í heilan á honum.

JÓST TÁ SLEPPI OSAKI SPJÓTIÐ

Nú var frøi á nekarunum, og sum vant flettu teir hann alt fyrri eitt og fóru at baða sær í blóðinum hjá honum.

John Nelson var eisini glaður, tí fyrriuttan at hava fingið tenninar á honum, høvdu teir eisini fingið mat til langar tíðar, og endiliga hevði hann lært, at einum nýtist ikki at hava nútímans vápn fyrri at fara á safari.